

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

22. června 2023^{*i}

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Článek 20 SFEU – Právo na volný pohyb a pobyt na území členských států – Rozhodnutí členského státu o odepření pobytu státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodičem nezletilého dítěte, které má státní příslušnost tohoto členského státu – Dítě, které se nachází mimo území Evropské unie a které nikdy na jejím území nepobývalo“

Ve věci C-459/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (soud v Haagu zasedající v Utrechtu, Nizozemsko) ze dne 10. září 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 15. září 2020, v řízení

X

proti

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení: A. Arabadžev, předseda senátu, L. Bay Larsen, místopředseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce prvního senátu, P. G. Xuereb, A. Kumin (zpravodaj) a I. Ziemele, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

za soudní kancelář: M. Ferreira, vrchní radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 23. února 2022,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za X: M. van Werven a J. Werner, advocaten,
- za nizozemskou vládu: K. Bulterman a C. S. Schillemans, jako zmocněnkyně,
- za dánskou vládu: M. Jespersen, J. Nymann-Lindegren a M. Søndahl Wolff, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

– za německou vládu: J. Möller a R. Kanitz, jako zmocněnci,
– za Evropskou komisi: C. Ladenburger, E. Montaguti a M G. Wils, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 16. června 2022,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 20 SFEU.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi X, thajskou státní příslušnicí, a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost, Nizozemsko) (dále jen „státní tajemník“) ve věci jeho zamítnutí žádosti X o povolení k pobytu.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 3 X pobývala legálně v Nizozemsku, kde uzavřela manželství s nizozemským státním příslušníkem A. Z tohoto svazku se narodilo dítě, které má nizozemskou státní příslušnost.
- 4 Toto dítě, jemuž bylo deset let ke dni podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, se narodilo v Thajsku, kde je vychovávala babička z matčiny strany, jelikož X se po jeho narození vrátila do Nizozemska. Dítě žilo celou dobu v této třetí zemi a nikdy se nevydalo do Nizozemska ani do žádného jiného členského státu Evropské unie.
- 5 Rozhodnutím ze dne 22. května 2017 nizozemské orgány odebraly X právo na pobyt se zpětnou účinností ke dni 1. června 2016, což je den faktického odloučení A a X.
- 6 Dne 17. května 2018 bylo rozvedeno manželství A a X.
- 7 Dne 6. května 2019 státní tajemník oznámil X, že bude dne 8. května 2019 vyhoštěna do Bangkoku (Thajsko).
- 8 Dne 7. května 2019 X požádala o pobyt v Nizozemsku u B, státního příslušníka tohoto členského státu. V rámci posouzení této žádosti nizozemské orgány z úřední moci ověřili, zda žalobkyně v původním řízení může získat odvozené právo pobytu na základě článku 20 SFEU, aby mohla pobývat se svým dítětem na území Unie.
- 9 Rozhodnutím ze dne 8. května 2019 státní tajemník zamítl uvedenou žádost zejména z důvodu, že X se nemůže dovolávat odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU, uznaného Soudním dvorem v rozsudku ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další (C-133/15, EU:C:2017:354).
- 10 Žalobkyně byla dne 8. května 2019 vyhoštěna do Bangkoku.

- 11 Rozhodnutím ze dne 2. července 2019 státní tajemník zamítl stížnost podanou X proti rozhodnutí ze dne 8. května 2019. X tedy podala k předkládajícímu soudu žalobu, v jejímž rámci tvrdí, že z důvodu tohoto rozhodnutí o odepření pobytu je její dítě, přestože je nizozemským státním příslušníkem, zbaveno možnosti pobývat v Unii, a že v důsledku toho uvedené rozhodnutí zpochybňuje užitečný účinek práv, která má z důvodu svého statusu občana Unie.
- 12 V tomto ohledu X zdůrazňuje, že její dítě, které bylo vždy z právního i finančního hlediska v její péči a se kterým vždy udržovala citový vztah, je na ní zcela závislé. Upřesňuje, že od svého návratu do Thajska o dítě každodenně pečuje sama. Babička z matčiny strany dítěte z důvodu svého zdravotního stavu již nemůže o dítě pečovat. X dodává, že rozsudkem soudu v Surin (Thajsko) ze dne 5. února 2020 jí bylo dítě svěřeno do výlučné péče.
- 13 Vzhledem k tomu, že toto dítě nehovoří ani anglicky, ani nizozemsky, nemůže komunikovat se svým otcem, s nímž od roku 2017 již nemělo žádný kontakt. Podle X nemá A k dítěti žádný citový vztah a nevykonával žádnou péči o něj.
- 14 Státní tajemník tvrdí, že rozhodnutí o odepření pobytu určené X neznamena, že její dítě musí opustit území Unie, neboť od svého narození pobývá v Thajsku. Kromě toho nelze mít automaticky za to, že X má dítě ve výlučné péči, neboť rozsudek thajského soudu, kterého se v tomto ohledu dovolává, nebyl legalizován. Kromě toho X neprokázala, že se o dítě od svého návratu do Thajska skutečně stará. Neexistuje žádný objektivní důkaz o existenci takového vztahu závislosti mezi ní a dítětem, takže pokud by bylo X odepřeno právo pobytu, bylo by dítě nuceno pobývat mimo území Unie. Je pravděpodobné, že skutečnost, že dítě bylo od své matky odloučeno téměř po celou dobu svého života, ovlivnila jeho vazbu, a tedy jeho závislost na matce. Kromě toho úloha A v životě dítěte není jasná a skutečnost, že X tvrdí, že A se o dítě nestará, je subjektivním prvkem. Státní tajemník dodává, že X neprokázala, že by její dítě chtělo přijít žít do Nizozemska nebo že by bylo v zájmu tohoto dítěte, aby jeho matka měla v tomto členském státě povolení k pobytu.
- 15 Předkládající soud si klade otázku ohledně použitelnosti zásad stanovených Soudním dvorem v rozsudcích ze dne 8. března 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), ze dne 15. listopadu 2011, Dereci a další (C-256/11, EU:C:2011:734), ze dne 6. prosince 2012, O a další (C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776), a ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další (C-133/15, EU:C:2017:354), v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, v níž nezletilé dítě, které je občanem Unie, pobývá mimo území Unie nebo na tomto území nikdy nepobývalo.
- 16 Předkládající soud upřesňuje, že záporná odpověď Soudního dvora by podle nizozemského práva znamenala, že státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodičem nezletilého občana Unie, nemůže být nikdy přiznáno právo pobytu odvozené z článku 20 SFEU a může legálně vstoupit do Nizozemska pouze tehdy, pokud podá žádost o pobyt založenou na právu na soukromý a rodinný život ve smyslu článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950. V souladu s nizozemskými právními předpisy taková žádost v zásadě vyžaduje, aby žadatel měl povolení k přechodnému pobytu jakožto člen širší rodiny. Za tímto účelem je však mimo jiné třeba, aby rodinný příslušník, u něhož je pobyt plánován, a sice „osoba usilující o sloučení rodiny“, byl sám starší 21 let. Z podstaty věci přitom nezletilé dítě nemůže tuto podmínku splnit, což znamená, že taková žádost o povolení k pobytu by od počátku neměla žádnou šanci na úspěch.

- 17 Kromě toho si předkládající soud klade otázku ohledně kritérií pro posouzení existence vztahu závislosti občana Unie na státním příslušníkovi třetí země, jakož i otázku ohledně skutečné péče o dítě v kontextu sporu v původním řízení.
- 18 Za těchto podmínek se tedy rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (soud v Haagu, zasedající v Utrechtu, Nizozemsko), rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být článek 20 SFEU vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát odepřel státnímu příslušníkovi třetí země pečujícímu o nezletilé dítě, občana Unie, které je navíc ve skutečném vztahu závislosti na tomto státním příslušníkovi třetí země, právo pobytu v členském státě, jehož je nezletilý občan Unie státním příslušníkem, pokud dotyčný nezletilý občan Unie pobývá mimo území tohoto členského státu i mimo území Unie nebo na území Unie dosud nikdy nepobýval, takže je nezletilému občanovi Unie fakticky odepřen vstup na území Unie?
- 2) a) Musí (nezletilí) občané Unie tvrdit nebo doložit zájem na výkonu práv, jež jim náleží na základě tohoto občanství?
b) Do jaké míry je v této souvislosti relevantní, že nezletilí občané Unie obvykle nemohou svá práva uplatňovat samostatně a nemohou sami rozhodovat o místě svého pobytu, ale jsou v tomto ohledu závislí na svém rodiči (svých rodičích), což může vést k tomu, že jsou jménem nezletilého občana Unie uplatňována jeho práva, která mu tento status přiznává, ačkoliv výkon těchto práv může být v rozporu s jeho jinými zájmy ve smyslu mimo jiné rozsudku ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další (C 133/15, EU:C:2017:354)?
c) Jsou práva spojená s občanstvím Unie absolutními právy v tom smyslu, že jim nesmí být vytvářeny žádné překážky nebo že členskému státu, jehož státní příslušnost občan Unie má, je dokonce uložena pozitivní povinnost umožnit mu výkon těchto práv?
- 3) a) Je při posouzení takového vztahu závislosti, jako je vztah uvedený v první otázce, rozhodující jednak otázka, zda rodič, který je státním příslušníkem třetí země, v době před podáním žádosti o právo pobytu nebo před přijetím rozhodnutí o zamítnutí jeho práva pobytu nebo před okamžikem, kdy má (vnitrostátní) soud rozhodnout v soudním řízení vedeném z důvodu tohoto zamítnutí, o nezletilého občana Unie každodenně pečoval, či nikoli, a jednak otázka, zda tuto každodenní péči v minulosti vykonávaly nebo v budoucnu mohou (i nadále) vykonávat jiné osoby?
b) Lze v této souvislosti od nezletilého občana Unie požadovat, aby se za účelem konkrétního výkonu svých práv, která mu přiznává unijní právo, usadil na území Unie u svého druhého rodiče, který je občanem Unie, ale který již možná nemá uvedeného nezletilého ve své péči?
c) V případě kladné odpovědi, jaký význam je třeba přikládat skutečnosti, že tento rodič má, či nemá, případně měl, či neměl, toto nezletilé dítě v péči a nese, či nenesl, případně nesl, či nenesl, za něj právní, finanční nebo citovou odpovědnost, a že je, či není, ochoten tuto péči o nezletilého nebo odpovědnost za něj převzít?
d) Pokud se ukáže, že nezletilý občan Unie byl svěřen do výhradní péče rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, znamená to pak, že otázka právní, finanční nebo citové odpovědnosti má nižší váhu?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 19 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 20 SFEU vykládán v tom smyslu, že okolnost, že nezletilé dítě, které je občanem Unie a má státní příslušnost určitého členského státu, žije od narození mimo území tohoto členského státu a nikdy nepobývalo na území Unie, vylučuje, aby jeden z jeho rodičů, který je státním příslušníkem třetí země a na němž je toto dítě závislé, mohl požívat odvozeného práva pobytu na základě tohoto článku.
- 20 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora článek 20 SFEU přiznává každé osobě, která má státní příslušnost členského státu, status občana Unie, který je předurčen být základním statusem státních příslušníků členských států (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. března 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, bod 41, a ze dne 9. června 2022, Préfet du Gers a Institut national de la statistiques et des études économiques, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 49, jakož i citovaná judikatura).
- 21 Občanství Unie přiznává každému občanu Unie základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvě o FEU a v opatřeních přijatých k jejímu provedení [rozsudek ze dne 27. února 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Manžel či manželka občana Unie), C-836/18, EU:C:2020:119, bod 36 a citovaná judikatura].
- 22 Soudní dvůr rozhodl, že článek 20 SFEU brání vnitrostátním opatřením, včetně rozhodnutí o odeprání práva pobytu rodinným příslušníkům občana Unie, v jejichž důsledku jsou občané Unie připraveni o možnost skutečně využívat podstaty práv plynoucích z jejich statusu (viz zejména rozsudky ze dne 8. března 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, bod 42; ze dne 6. prosince 2012, O a další, C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776, bod 45, jakož i ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 61).
- 23 Ustanovení Smlouvy o FEU týkající se občanství Unie naopak nepřiznávají státním příslušníkům třetí země žádné samostatné právo. Případná práva přiznaná takovým státním příslušníkům totiž nejsou vlastními právy příslušejícími těmto státním příslušníkům, nýbrž právy odvozenými od práv, jichž požívá občan Unie. Účel a odůvodnění uvedených odvozených práv se zakládá na zjištění, že odmítnout jejich uznání by mohlo narušit zejména svobodu pohybu občana Unie na území Unie [rozsudek ze dne 7. září 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Povaha práva pobytu na základě článku 20 SFEU), C-624/20, EU:C:2022:639, bod 51 a citovaná judikatura].
- 24 V tomto ohledu Soudní dvůr již dříve konstatoval, že existují velmi specifické situace, v nichž navzdory tomu, že se neuplatní odvozené právo týkající se práva pobytu státních příslušníků třetích zemí a dotyčný občan Unie nevyužil svobody pohybu, musí být nicméně státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodinným příslušníkem tohoto občana, přiznáno právo pobytu, neboť jinak by byl popřen užitečný účinek občanství Unie, kdyby v důsledku odeprání takového práva byl tento občan ve skutečnosti nucen opustit území Unie jako celek, a byl tak zbaven možnosti skutečně využívat podstaty práv plynoucích z tohoto statusu [rozsudek ze dne 8. května 2018, K. A. a další (Sloučení rodiny v Belgii), C-82/16, EU:C:2018:308, bod 51, jakož i citovaná judikatura].

- 25 Situace uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku se vyznačují skutečností, že i když jsou upraveny právními předpisy spadajícími a *priori* do pravomoci členských států, tedy předpisy týkajícími se práv na vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí, která nespadají do působnosti ustanovení sekundárního unijního práva, jež za jistých podmínek toto právo přiznávají, mají tyto situace nicméně vnitřní vztah ke svobodě pohybu a pobytu občana Unie, která brání tomu, aby bylo uvedeným státním příslušníkům odepráno právo vstupu a pobytu v členském státě, kde tento občan pobývá, tak aby nedošlo k narušení této svobody (rozsudek ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 64 a citovaná judikatura).
- 26 Podle ustálené judikatury Soudního dvora však odmítnutí přiznat státnímu příslušníkovi třetí země právo pobytu může zpochybnit užitečný účinek občanství Unie pouze, pokud mezi tímto státním příslušníkem třetí země a občanem Unie, který je jeho rodinným příslušníkem, existuje takový vztah závislosti, že by posledně uvedený byl nucen doprovázet dotčeného příslušníka třetí země a opustit území Unie jako celek [rozsudky ze dne 8. května 2018, K. A. a další (Slučování rodin v Belgii), C-82/16, EU:C:2018:308, bod 52, jakož i citovaná judikatura, a ze dne 7. září 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Povaha práva pobytu podle článku 20 SFEU), C-624/20, EU:C:2022:639, bod 37, jakož i citovaná judikatura].
- 27 Z ustálené judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že stejně jako odeprání nebo ztráta práva pobytu na území členského státu může i zákaz vstupu na území Unie uložený státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodinným příslušníkem občana Unie, vést k tomu, že tomuto občanovi bude odeprána možnost skutečně využívat podstaty práv přiznaných jeho statutem, jestliže z důvodu vztahu závislosti mezi těmito osobami tento zákaz vstupu fakticky nutí uvedeného občana opustit území Unie jako celek, aby doprovázel svého rodinného příslušníka, jenž je státním příslušníkem třetí země, kterému byl uvedený zákaz uložen [rozsudek ze dne 27. dubna 2023, M. D. (Zákaz vstupu do Maďarska), C-528/21, EU:C:2023:341, bod 60 a citovaná judikatura].
- 28 V takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, však odeprání práva pobytu rodiči nezletilého dítěte, občana Unie, který je státním příslušníkem třetí země, nemůže na rozdíl od situací dotčených ve věcech týkajících se článku 20 SFEU, o nichž již Soudní dvůr rozhodl, vést k tomu, že toto dítě bude nuceno doprovázet svého rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, a opustit území Unie, jelikož od svého narození žije ve třetí zemi a nikdy v Unii nepobývalo.
- 29 Soudní dvůr sice zaprvé v judikatuře uvedené v bodě 22 tohoto rozsudku poznamenal, že dotčené dítě vždy pobývalo v členském státě, jehož je státním příslušníkem, avšak cílem tohoto upřesnění je pouze zdůraznit, že přiznání odvozeného práva pobytu vyplývajícího z článku 20 SFEU nezávisí na tom, zda toto dítě vykonává své právo volného pohybu a pobytu uvnitř Unie, ale na jeho občanství Unie, které má nezávisle na výkonu uvedeného práva, pouze z toho důvodu, že je státním příslušníkem členského státu.
- 30 Zadruhé v případě, že existuje vztah závislosti mezi dítětem, které je občanem Unie, a jeho rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, může odeprání pobytu posledně uvedeného v členském státě, jehož je toto dítě státním příslušníkem, zabránit uvedenému dítěti v tom, aby pobývalo nebo se pohybovalo na území Unie, jelikož by pak bylo nuceno pobývat ve třetí zemi u tohoto rodiče.

- 31 V tomto ohledu musí být důsledky, které pro dítě, které je občanem Unie, vyplývají z toho, že je mu v praxi bráněno ve vstupu a pobytu na území Unie, považovány za podobné důsledkům, které vyplývají z povinnosti opustit území Unie.
- 32 Jak vyplývá z bodu 23 tohoto rozsudku, ustanovení Smlouvy o FEU týkající se občanství Unie přiznávají státním příslušníkům třetích zemí pouze práva odvozená od práv, jichž požívá občan Unie.
- 33 Právo pobytu přiznané na základě článku 20 SFEU státnímu příslušníkovi třetí země coby rodinnému příslušníkovi občana Unie je tak odůvodněno tím, že takový pobyt je nezbytný k tomu, aby tento občan Unie mohl účinným způsobem využívat podstaty práv plynoucích z tohoto statusu, dokud mezi ním a uvedeným státním příslušníkem přetrvává vztah závislosti [rozsudek ze dne 7. září 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Povaha práva pobytu na základě článku 20 SFEU), C-624/20, EU:C:2022:639, bod 41].
- 34 Odepření práva pobytu rodiči dítěte, občana Unie, který je státním příslušníkem třetí země, přitom může mít důsledky pro výkon těchto práv tímto dítětem pouze v případě, že by toto dítě muselo vstoupit na území dotyčného členského státu s tímto rodičem nebo jej následovat a následně se na tomto území zdržovat.
- 35 Naopak v případě, že by rodič dítěte, občana Unie, který je státním příslušníkem třetí země, pobýval na území Unie sám, zatímco by toto dítě zůstalo ve třetí zemi, rozhodnutí, kterým se tomuto rodiči odmítá právo pobytu na tomto území, bude zbaveno jakéhokoliv účinku na výkon práv uvedeným dítětem.
- 36 Právo pobytu vyplývající z článku 20 SFEU tudíž nemá být přiznáno rodiči nezletilého dítěte, občana Unie, který je státním příslušníkem třetí země, v situaci, kdy ani žádost tohoto rodiče o získání odvozeného práva pobytu, ani obecný kontext věci neumožňují dospět k závěru, že toto dítě, které nikdy nepobývalo v členském státě, jehož je státním příslušníkem, využije svých práv občana Unie tím, že s uvedeným rodičem vstoupí a pobývá na území tohoto členského státu.
- 37 Je na předkládajícím soudu, který je v tomto ohledu jediný příslušný, aby provedl skutková ověření nezbytná k tomu, aby ve věci v původním řízení posoudil nejen to, zda existuje vztah závislosti ve smyslu judikatury připomenuté v bodě 26 tohoto rozsudku, ale rovněž to, zda je prokázáno, že dotyčné dítě vstoupí do Nizozemska a bude v něm pobývat se svým rodičem, který je státním příslušníkem třetí země.
- 38 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že okolnost, že nezletilé dítě, občan Unie, které má státní příslušnost členského státu, žije od narození mimo území tohoto členského státu a nikdy na území Unie nepobývalo, nevylučuje, aby jeden z jeho rodičů, státní příslušník třetí země, na němž je toto dítě závislé, mohl požívat odvozeného práva pobytu na základě tohoto článku, pokud se prokáže, že uvedené dítě vstoupí a bude pobývat na území členského státu, jehož je státním příslušníkem, v doprovodu tohoto rodiče.

K druhé otázce

- 39 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 20 SFEU vykládán v tom smyslu, že členský stát, kterému byla předložena žádost o odvozené právo pobytu podaná státním příslušníkem třetí země, na němž je nezletilé dítě, které je občanem Unie a má státní příslušnost

tohoto členského státu, závislé, přičemž toto dítě žije od svého narození v této třetí zemi, aniž by na území Unie někdy pobývalo, může tuto žádost zamítnout z důvodu, že přemístění do uvedeného členského státu, které předpokládá výkon práv tohoto dítěte jakožto občana Unie, není v reálném či věrohodném zájmu uvedeného dítěte.

- 40 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že z judikatury připomenuté v bodech 20 a 22 tohoto rozsudku vyplývá, že právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států přiznané každému občanu Unie vyplývá přímo ze statusu občana Unie, aniž je jeho výkon podmíněn prokázáním jakéhokoli zájmu dovolávat se tohoto statusu.
- 41 Soudní dvůr ostatně v tomto ohledu rozhodl, že podle zásady mezinárodního práva, o níž nelze mít za to, že by ji právo Unie nerespektovalo, nemůže členský stát odeprít vlastním státním příslušníkům právo na vstup na své území a pobyt na něm, a že tito státní příslušníci tam tedy požívají bezpodmínečného práva pobytu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. listopadu 2017, Lounes, C-165/16, EU:C:2017:862, bod 37 a citovaná judikatura).
- 42 Soudní dvůr již zadruhé upřesnil, že nezletilé dítě se může dovolávat práv volného pohybu a pobytu zaručených unijním právem. Způsobilst státního příslušníka členského státu být nositelem práv zaručených Smlouvou o FEU a sekundárním právem v oblasti volného pohybu osob nemůže být podmíněna tím, že dotyčná osoba dosáhla věku požadovaného pro způsobilost k právním úkonům, aby mohla sama vykonávat uvedená práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, bod 20).
- 43 Dále, Soudní dvůr sice rozhodl, že orgánům příslušným k rozhodnutí o žádosti o povolení k pobytu na základě článku 20 SFEU přísluší zohlednit převažující zájem dotyčného dítěte, avšak takové zohlednění bylo zvažováno pouze za účelem posouzení existence vztahu závislosti ve smyslu judikatury uvedené v bodě 26 tohoto rozsudku nebo důsledků odchylky od odvozeného práva pobytu stanoveného v tomto článku, založené na důvodech veřejné bezpečnosti nebo veřejného pořádku [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 71, jakož i ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky), C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354, bod 53]. Soudní dvůr tak měl za to, že tohoto převažujícího zájmu se lze dovolávat nikoli za účelem zamítnutí žádosti o povolení k pobytu, ale naopak za účelem zabránění přijetí rozhodnutí, kterým by bylo toto dítě nuceno opustit území Unie.
- 44 V takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, tedy tyto příslušné orgány nemohou, aniž by neoprávněně nahrazovaly nositele rodičovské zodpovědnosti k dotčenému dítěti, v případě neexistence opatření přijatých k vymezení výkonu této pravomoci a aniž by nerespektovaly způsobilost tohoto dítěte vykonávat práva, která má na základě statusu, jež mu přiznává článek 20 SFEU, jak je připomenuto v bodě 42 tohoto rozsudku, určit, zda je přemístění uvedeného dítěte do členského státu, jehož je státním příslušníkem, v zájmu tohoto dítěte.
- 45 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát, kterému byla předložena žádost o odvozené právo pobytu podaná státním příslušníkem třetí země, na němž je nezletilé dítě, které je občanem Unie a má státní příslušnost tohoto členského státu, závislé, přičemž toto dítě žije od svého narození v této třetí zemi, aniž by na území Unie někdy pobývalo, nemůže tuto žádost zamítnout z důvodu, že přemístění do uvedeného členského státu, které předpokládá výkon práv tohoto dítěte jakožto občana Unie, není v reálném či věrohodném zájmu uvedeného dítěte.

K třetí otázce

- 46 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 20 SFEU vykládán v tom smyslu, že pro účely posouzení, zda je nezletilé dítě, které je občanem Unie, závislé na svém rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, představuje rozhodující faktory skutečnost, že tento rodič ne vždy zajišťoval každodenní péči o toto dítě, i když má dítě ve výlučné péči, jakož i skutečnost, že se uvedené dítě může případně usadit na území Unie u svého druhého rodiče, který je občanem Unie.
- 47 Jak vyplývá z bodů 26 až 28, 30, 31 a 33 tohoto rozsudku, právo pobytu na základě článku 20 SFEU je přiznáno státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodinným příslušníkem občana Unie, pouze ve velmi zvláštních situacích, kdy mezi tímto státním příslušníkem třetí země a tímto občanem Unie existuje takový vztah závislosti, který by vedl k tomu, že by v případě neuznání práva pobytu tohoto státního příslušníka na území Unie byl občan Unie povinen jej doprovázet a opustit toto území jako celek, nebo by nemohl vstoupit a pobývat na území členského státu, jehož je státním příslušníkem.
- 48 Žádost o odvozené právo pobytu je tedy třeba posuzovat s ohledem na intenzitu vztahu závislosti mezi rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, a jeho nezletilým dítětem, které je občanem Unie, přičemž takové posouzení musí zohlednit všechny okolnosti projednávaného případu [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 71; ze dne 8. května 2018, K. A. a další (Sloučení rodiny v Belgii), C-82/16, EU:C:2018:308, bod 72, jakož i ze dne 27. února 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Manžel či manželka občana Unie), C-836/18, EU:C:2020:119, bod 56].
- 49 V tomto ohledu měl Soudní dvůr pro posouzení existence takového vztahu závislosti za to, že je třeba zohlednit otázku skutečné rodičovské péče o toto dítě, jakož i otázku, zda se o uvedené dítě z právního, finančního nebo citového hlediska stará rodič, který je státním příslušníkem třetí země. Za relevantní okolnosti byly rovněž považovány věk takového dítěte, jeho fyzický a emoční vývoj, míra jeho citové vazby jak na rodiče, který je občanem Unie, tak na rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, jakož i riziko, že by odloučení od posledně uvedeného rodiče ohrozilo psychickou rovnováhu tohoto dítěte [rozsudek ze dne 7. září 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Povaha práva pobytu na základě článku 20 SFEU), C-624/20, EU:C:2022:639, bod 39 a citovaná judikatura].
- 50 Z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že pouhá skutečnost, že pro státního příslušníka členského státu může být žádoucí z důvodů hospodářských nebo pro zachování rodinné jednoty na území Unie, aby s ním mohli jeho rodinní příslušníci, kteří nemají státní příslušnost členského státu, pobývat na území Unie, nestačí sama o sobě k dovození závěru, že by občan Unie byl nucen opustit území Unie, kdyby takové právo nebylo přiznáno [rozsudek ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky), C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354, bod 57, jakož i citovaná judikatura].
- 51 Existence rodinného vztahu, ať už biologické či právní povahy, mezi občanem Unie a jeho rodinným příslušníkem, který je státním příslušníkem třetí země, tedy nemůže postačovat k odůvodnění toho, aby na základě článku 20 SFEU bylo přiznáno uvedenému rodinnému příslušníkovi odvozené právo pobytu na území členského státu, jehož státní příslušnost má občan Unie [rozsudek ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky), C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354, bod 58 a citovaná judikatura].

- 52 Ve světle všech těchto skutečností je třeba nejprve zdůraznit, že příslušné orgány musí zohlednit situaci, která existuje k okamžiku, kdy mají rozhodnout, jelikož tyto orgány musí posoudit předvídatelné důsledky svého rozhodnutí na to, zda dotyčné dítě skutečně využívá podstaty práv, která mu plynou ze statusu, který mu přiznává článek 20 SFEU. Aby se zabránilo tomu, že toto dítě bude zbaveno tohoto skutečného využití, přísluší navíc vnitrostátním soudům, které mají rozhodnout o žalobě týkající se rozhodnutí uvedených orgánů, aby zohlednily skutkové okolnosti, které nastaly po tomto rozhodnutí (obdobně viz rozsudek ze dne 17. dubna 2018, B a Vomero, C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256, bod 94, jakož i citovaná judikatura).
- 53 Skutečnost, že rodič, který je státním příslušníkem třetí země, nepřevzal a *priori* každodenní péči o dotyčné dítě po dlouhou dobu, a případná neexistence vztahu závislosti, který by z toho mohl v průběhu tohoto období vyplývat, tedy nemůže být považována za rozhodující, neboť tato skutečnost nevylučuje, aby k okamžiku, kdy o ní rozhodnou tytéž orgány nebo tyto vnitrostátní soudy, tento rodič skutečně nesl odpovědnost za tuto péči.
- 54 V tomto ohledu je třeba ostatně připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že soužití mezi rodičem, státním příslušníkem třetí země, a jeho nezletilým dítětem, které je občanem Unie, není nezbytnou podmínkou pro určení, zda mezi nimi existuje vztah závislosti [rozsudek ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky), C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354, bod 68, jakož i citovaná judikatura].
- 55 Naopak pouhá skutečnost, že uvedený rodič, který je státním příslušníkem třetí země, vykonává v okamžiku, kdy má vnitrostátní soud rozhodnout ve věci, skutečnou každodenní péči o nezletilé dítě, které je občanem Unie, nemůže stačit k vyvození závěru o existenci vztahu závislosti, jelikož toto posouzení musí vždy spočívat na celkovém posouzení relevantních okolností
- 56 Pokud jde dále o okolnost, že jeden z rodičů dotyčného dítěte je občanem Unie pobývajícím v členském státě, je třeba uvést, že taková okolnost by byla pro účely použití článku 20 SFEU relevantní, pokud by bylo prokázáno, že tento rodič je skutečně schopen a připraven sám o sobě nést každodenní a skutečnou péči o toto dítě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 71).
- 57 Tato okolnost, i kdyby byla prokázána, však sama o sobě nestačí k tomu, aby bylo možné konstatovat, že mezi rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, a nezletilým dítětem, které je občanem Unie, neexistuje takový vztah závislosti, že by toto dítě bylo nuceno nevstoupit a nepobývat na území Unie, pokud by bylo tomuto státnímu příslušníkovi třetí země odepřeno právo pobytu, přičemž takové konstatování musí nutně spočívat na posouzení všech relevantních okolností [rozsudek ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky), C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354, bod 67, jakož i citovaná judikatura].
- 58 Ačkoliv je v zásadě na rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, aby prokázal, že má právo pobytu na základě článku 20 SFEU, a to zejména tím, že doloží, že by dítě v případě odepření pobytu bylo zbaveno skutečného výkonu svých práv jakožto občana Unie, nic to nemění na tom, že v rámci posuzování podmínek nezbytných k tomu, aby tento státní příslušník mohl mít takové právo pobytu, jsou příslušné vnitrostátní orgány povinny dbát na to, aby uplatnění vnitrostátní právní úpravy týkající se důkazního břemene, nemohlo ohrozit užitečný účinek článku 20 SFEU (rozsudek ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 76).

- 59 Uplatnění takové vnitrostátní právní úpravy týkající se důkazního břemene tedy nezavazuje orgány dotčeného členského státu povinnosti provést na základě důkazů předložených státním příslušníkem třetí země průzkum nezbytný ke zjištění, kde pobývá rodič, který je státním příslušníkem tohoto členského státu, a k posouzení zaprvé toho, zda je opravdu schopen a připraven sám vykonávat každodenní a skutečnou péči o dítě a zadruhé toho, zda mezi dítětem a rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, existuje takový vztah závislosti, že rozhodnutí o odepření práva pobytu tomuto rodiči by dítě připravilo o možnost skutečně využívat podstatné části práv souvisejících s jeho statutem občana Unie (obdobně viz rozsudek ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 77).
- 60 Konečně z judikatury citované v bodech 48 až 50 tohoto rozsudku vyplývá, že skutečnost, že rodič, který je státním příslušníkem třetí země, má ve výlučné péči nezletilé dítě, je relevantním, ale nikoliv rozhodujícím faktorem pro posouzení existence skutečné závislosti, která nemůže, jak vyplývá z bodu 51 tohoto rozsudku, vyplývat přímo z právního vztahu mezi rodičem, státním příslušníkem třetí země, a jeho nezletilým dítětem, které je občanem Unie.
- 61 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely posouzení, zda je nezletilé dítě, které je občanem Unie, závislé na svém rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, je dotýčný členský stát povinen zohlednit všechny relevantní okolnosti, aniž by v tomto ohledu bylo možné považovat za rozhodující skutečnost, že rodič, který je státním příslušníkem třetí země, ne vždy zajišťoval každodenní péči o toto dítě, ale nyní má o něj výlučnou péči, ani skutečnost, že druhý rodič, který je občanem Unie, by mohl převzít každodenní a skutečnou péči o toto dítě.

K nákladům řízení

- 62 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že okolnost, že nezletilé dítě, občan Unie, které má státní příslušnost členského státu, žije od narození mimo území tohoto členského státu a nikdy na území Unie nepobývalo, nevylučuje, aby jeden z jeho rodičů, státní příslušník třetí země, na němž je toto dítě závislé, mohl požívat odvozeného práva pobytu na základě tohoto článku, pokud se prokáže, že uvedené dítě vstoupí a bude pobývat na území členského státu, jehož je státním příslušníkem, v doprovodu tohoto rodiče.**
- 2) Článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát, kterému byla předložena žádost o odvozené právo pobytu podaná státním příslušníkem třetí země, na němž je nezletilé dítě, které je občanem Unie a má státní příslušnost tohoto členského státu, závislé, přičemž toto dítě žije od svého narození v této třetí zemi, aniž na území Unie někdy pobývalo, nemůže tuto žádost zamítnout z důvodu, že přemístění do uvedeného členského státu, které předpokládá výkon práv tohoto dítěte jakožto občana Unie, není v reálném či věrohodném zájmu uvedeného dítěte.**

- 3) Článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely posouzení, zda je nezletilé dítě, které je občanem Unie, závislé na svém rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, je dotyčný členský stát povinen zohlednit všechny relevantní okolnosti, aniž by v tomto ohledu bylo možné považovat za rozhodující skutečnost, že rodič, který je státním příslušníkem třetí země, ne vždy zajišťoval každodenní péči o toto dítě, ale nyní má o něj výlučnou péči, ani skutečnost, že druhý rodič, který je občanem Unie, by mohl převzít každodenní a skutečnou péči o toto dítě.**

Podpisy.

ⁱ – Bod 5 tohoto znění byl po jeho prvním on-line zpřístupnění předmětem jazykové úpravy.